

Købmandsgården Nørregade 5 Nyborg

Handelshus gennem 200 år

*Udgivet i anledning af familien Nielsens
100 år i Købmandsgården*

Handel gennem 200 år

Fra sherry til skærende værktøj, arbejdstøj og profiltøj

Købmændene i Handelshuset i Nørregade 5 har i tidens løb til stadighed skulle tage stilling til køb og salg samt markedsføring af nye produkter. Ofte har det også indebåret beslutninger om at stoppe med velkendte, men udtjente varegrupper.

Eftersom Handelshuset altid har betjent lokalområdet, fik man hurtigt oparbejdet et meget bredt og dybt sortiment. Dette sortiment har ændret sig i takt med udviklingen i samfundet, og ikke sjældent har købmændene måtte ændre kursen undervejs grundet udefrakommende begivenheder.

Dygtighed og fremsynethed er nødvendigt ved salg af nye produktområder, men det virkelige købmandsskab viser sig, når man kan se og erkende, at trenden for en varegruppe er for nedadgående. Denne erkendelse gør, at man ikke stagnerer i gammeldags tænkning.

Korn, Kolonial og Foderstoffer

I forrige århundrede gik udviklingen i samfundet langsomt, og varesortimentet i Handelshuset var derfor omkring år 1900 næsten identisk med det sortiment, som fandtes omkring 100 år tidligere. I købmandsgården handlede med alle dagligvarer såsom mel, gryn, sukker, salt, krydderier, husgeråd, tobak, brændsel samt vin, vogn- og plov-gods, jern, boltevarer, smedeartikler, korn- og foderstoffer.

I 1920'erne og i begyndelsen af 1930'erne overtog de nyetablerede andelsbevægelser og brugsforeninger stille og roligt købmandsgårdenes handel med kolonial, korn og foderstoffer.

De fleste købmandsgårde havde vanskeligt ved at omstille sig til de nye tider, og kombineret med økonomisk lavkonjunktur resulterede det i, at mange købmandsgårde måtte lukke. Frederik Nielsens Eftf. gik heller ikke ram forbi, og en deling af virksomheden blev nødvendig i 1932: En kolonialafdeling og en jern- og grovvarerafdeling. Korn og foderstoffer ophørte man med at sælge, ligesom man stoppede med egen import af vin på fade.

Jern, Rør og Sanitet

I jernforretningen forsøgte man langsomt at markedsføre så forskellige produkter som fittings, jernrør, asfalterede rør, håndvaske, WC'er, støbejernscisterner, vandvarmere, radiatorer og komfurer. Langsomt gik det fremad med salget, dog satte Anden Verdenskrig en stopper for videre udvikling eftersom alt blev rationeret. På trods af be-

sværighederne havde virksomheden i krigsårene et stort salg af jern; et mangeårigt bekendtskab mellem direktionen af den danske hovedimportør, Lemvigh-Müller & Munck A/S, og familien Nielsen belastede næppe Frederik Niensens Eftf.'s rationeringskvoter.

På dette tidspunkt blev der fortsat ekspederet fra den gamle butik i Nørregade. Kunderne afgav ordren i butikken, hvorefter ekspedienten gik over gården til lageret, samlede varerne sammen og bar det hele tilbage til kunden i butikken. Den form for ekspedition var selvfølgelig helt utidssvarende. Der var brug for mere plads og alle fremmede lejere blev derfor opsagt. I begyndelsen af 1960'erne rådede virksomheden således over hele købmandsgården, og der påbegyndtes en tiltrængt modernisering af bygningerne.

I 1952 var Frederik Niensens Eftf. blevet medlem af Rørforeningen og dette medlemskab, som betingede et varelager på minimum kr. 40.000, gav mulighed for direkte køb hos producenterne.

I Danmark blev der moderniseret og bygget som aldrig før. Forbruget af VVS-produkter steg voldsomt i 1950'erne, da alle husstande havde brug for badeværelser og toilet inde i husene samt centralvarme. Frederik Niensens Eftf. fulgte trop og fik et bredere og dybere varesortiment.

I Nørrevoldgade byggedes Fyns dengang største badeværelsesudstilling. Også pladsen mod voldgraven blev udvidet, og haller blev opført til at rumme alle de nye og større VVS artikler.

*1953,
Den gamle
købmandsdisk
med reol og
skuffer fra
kolonialtiden.
Den gamle disk
er belagt med en
jernplade.*

Isenkram - Alt til Haven - Værktøj

Detailbutikken i venstre side mod Nørregade ændrede sortiment fra udelukkende smedeværktøj til et bredt værktøjsudvalg for både den professionelle og private bruger. Værktøjsbutikken flyttede senere over i den østlige fløj, hvor butikken blev yderligere udvidet med specialværktøj, haveværktøj og havemøbler - kort sagt en velassorteret isenkram. Detailsalget og butikkens indretning krævede en personlig ekspedition, og der var ansat mange ekspedienter. Butikken mod vest fik i starten en højst besynderlig sortimentsblanding, der hovedsagligt bestod af bolte, beslag, medicinskabe og aluminiums-tiger.

I løbet af ingen tid voksede haveafdelingen sig stor. I butikkerne handlede nu også trælist, maling, gødning samt sphagnum og en overgang var også skibstilbehør på programmet. FNE var med ved oprettelsen af HH-byggekræmken og havde sortimentsmæssigt nær sprængt de fysiske rammer i købmandsgården. Samtidig reduceredes lageret af stål væsentligt, og virksomheden trak sig ud af større stålleverancer grundet dårlig indtjening og gentagne tab på stål køberne.

Imidlertid kom der også ændringer til i isenkrambranchen. Hovedparten af trælasthandelerne etablerede sig i 1970'erne med byggemarkeder og de "gamle"

*HH-byggekræmken
i 1970'erne.*

isenkramafdelinger fandtes fortsat overalt; betjeningsmæssigt var branchen efterhånden gearret til at kunne servicere en befolkning på 50 millioner. Nogle få år efter opstod en helt ny forretningstype - lavprisvarehusene - og de tog helt naturligt mange af “vores” produkter på programmet. Som tidligere måtte virksomheden gå i tænkeboks: Skulle man tage kampen op og etablere et regulært byggemarked, eller skulle man lade produkterne udgå?

Værktøjsspecialisering

Virksomheden havde et stort varesortiment i gør-det-selv produkter og et pænt kundeunderlag. Men det var tydeligt at se, at med så mange leverandører ville markedet blive pristrykket i adskillige år. FNE valgte derfor at blive i købmandsgården og koncentrere sig om det, man var bedst til - nemlig engroshandel.

I et langt sejt træk gik det mod specialisering af værktøj og tekniske artikler til industrien - egentligt et udmærket supplement til VVS engros-afdelingen. En stor sanitets- og badeværelsesudstilling blev etableret i den tidligere værktøjsbutik, og virksomheden blev salgspartner for den hollandske sanitetsproducent, Sphinx. Bad & Energi udstillingen var tænkt som en salgsudstilling i samarbejde med VVS-installatørerne,

*Værktøj
ekspeditionslokalet
1996*

men desværre blev udstillingen ikke brugt efter hensigten, og den blev derfor nedlagt. Efter ombygning blev butikken atter lejet ud til den første "fremmede" lejer i 20 år.

I slutningen af 1980'erne stagnerede husbyggeriet, men på Storebælt startede et stort projekt - byggeriet af Vestbroen. Med ESG (European Storebælt Group), Højgaard & Schultz A/S, Per Aarsleff A/S og andre entreprenører blev der i 1989 etableret et godt og konstruktivt samarbejde.

FNE tilbød en 24-timers service, og i hidtil usete mængder leveredes de følgende år både lagervarer samt utrolig mange specialprodukter, som virksomheden næppe kommer til at handle med igen. Da Vestbroen blev "køreklar" leverede FNE dagligt over Vestbroen til SSB-Storebælt (Semco, Danmark - Spei Enertrans, Frankrig og Batignolles, Frankrig) i tunnelen. Handelshuset var igen blevet en "blandet landhandel", og kodeordene i disse år var atter *fleksibilitet og kreativitet*.

Handelshuset havde et varelager på 20.000 forskellige produkter og årsleverancer på ca. 60.000 forskellige enheder.

*Arbejdspladsen til
Vestbroen*

Markedsændringer internt og eksternt

I perioden fra 1996 til 2001 fandt begivenheder sted som havde væsentlig indflydelse på Handelshusets kurs og varesortiment.

På indkøbssiden valgte Værktøjsgruppen 89 i 1996 at indgå samarbejde med Rør- & Armaturimport A/S, der havde et formaliseret samarbejde gående tilbage til 1956. På mange måder blev sammenlægningen en succes, og FNE blev aflastet kolossalt, da vi sideløbende med vor egen virksomhed også styrede administration og indkøb for Værktøjsgruppen 89. En markant ændring indtrådte imidlertid, da Lemvigh Müller & Munck A/S nogle år senere opkøbte fire store virksomheder i medlemsgruppen og derefter bad vi andre om inden for 3/4 år at finde en anden indkøbskanal.

Her var en ny udfordring. Rør- & Armatur konstruktionen havde eksisteret i så lang tid, at FNE var vokset op sammen med den. Vor administration var tilrettet indkøbsforeningen, og hele vor varelogistik og lagerstyring var hængt op på centrallageret, som på mange vareområder var vor eneste leverandør.

Grundet årtusindeskiftet måtte vi samtidig købe ny edb. Nye styringssystemer og nye måder at gøre tingene på. Alle indkøb i virksomheden blev endevendt, og vi meldte os ind i Dansk Jerncentral A/S, den sidste tilbageblevne selvstændige indkøbsforening med stål-vvs-værktøj-teknik. Omstillingsparathed har altid været et nøgleord for FNE's medarbejdere, og på under et år blev hele vor varelogistik og administration tilrettet den nye situation. Det var vigtigt, at kunderne ikke mærkede til de store interne ændringer i Handelshuset i dagligdagen - og det lykkedes.

Arbejdstøj – profiltøj - fritidstøj

I 1997 havde en landsdækkende vvs-teknik grossist etableret sig i Nyborg. Nogle år efter endnu én. I en by af Nyborgs størrelse var 3 grossister lidt i overkanten, og på længere sigt var situationen uholdbar. På vvs-siden ville det være vanskeligt at holde stand mod to landsdækkende grossister. Grundet byggeriet på Storebælt var vort totale varelager meget bredt, og vi arbejdede med mange kundesegmenter. Vi kunne servicere "lidt af hvert og en del mere", mens specialist var vi ikke på noget område. Opgaven var nu at geare virksomheden til en form for specialisering, hvor vi kunne blive virkelig skarpe og dygtige. Vor værktøj – tekniske – sikkerhedsafdeling var en sikker og stabil hjørnesteen, og vi styrkede afdelingen yderligere med adskillige tiltag.

Men vi mente, at der skulle mere til - omend det ikke var så ligetil. Alle markeder havde ændret sig. Det var ikke som før i tiden, hvor man i Handelshuset fandt frem til, hvad der manglede i lokalområdet, hvorefter produkterne blev købt hjem og solgt. Globaliseringen og internettet havde holdt sit indtog i alle hjem. Alle kunne købe alt alle ste-

*Fjällräven i FNE
Classic Wear.*

*Værktøj/Teknisk
ekspedition.*

der. Loyalitet mod indkøbssteder og mærkevarer var under forandring - og begreber som tid og afstand var ophævet. Intet manglede i lokalområdet, og alle basale behov var for længst dækket ind.

Vi var begyndt at arbejde med sikkerhedsfodtøj og arbejdsbeklædning. Denne afdeling blev nu aktiveret yderligere - og vi bevægede os fra arbejdstøj ind over profiltøj. Der blev etableret en detailbutik/showroom i det lille butikslokale i Nørregade, og vi fik startet på trykkeri, så vi selv kunne påføre transfer med person /firmanavn. Og ikke mindst fik vi ansat medarbejdere med forstand på tøj.

De nye medarbejders specialviden samt FNE medarbejdernes imponerende omstillingsevne og administrative styrke viste sig at være en god kombination. Afdelingen voksede hurtigt, hvilket krævede flere medarbejdere, et større trykkeri og flere mærkevarer.

Vor lejer i “den store butik” flyttede ud. Vi flyttede ind og etablerede FNE Classic Wear – en detailbutik med tøj til job og fritid. Firmatøjsafdelingen, der betjente virksomheder, voksede stødt. Nu blev mærkevarer et must. En del steder forsøgte “den etablerede branche” at lukke os af, men så brugte vi utraditionelle metoder - og stille og roligt kom den ene mærkevare efter den anden.

FNE Classic Wear er en selvstændig og uafhængig butik, hvilket betyder at vi selv disponerer og sammensætter hele sortimentet. Butikken er derfor blevet en spændende unika butik at besøge.

Firmatøjsafdelingen læner sig op af Classic Wear sortimentet, men har derudover et tæt samarbejde med arbejdstøjsafdelingen. Arbejdstøjsafdelingen arbejder igen tæt sammen med Værktøj/teknisk afdeling - og dermed hænger hele virksomhedens totale varesortiment fornuftigt sammen.

Handelshuset i dag

Virksomheden har specialiseret sig i tre profiler:

- En værktøj – teknisk afdeling, der dagligt leverer alle fornødenheder til industri og håndværk.
- En afdeling for firmatøj, der klæder virksomheder på med arbejdstøj, sikkerhedsfodtøj og profiltøj.
- En detailbutik “FNE Classic Wear” med casual klassisk tøj til damer og herrer samt et af Fyns største udvalg i funktionelt fritidstøj.

Således ser Handelshuset ud i 100-året for Frederiks Niensens overtagelse.

Og fremover? Ja, eftersom verden til stadighed ændrer sig, skal Handelshuset overleve tidernes skiften ved fortsat at forudse og tilpasse sig forandringerne.

Team FNE klar til at rykke ud.

Medarbejderne hos Frederik Nielsens Eftf. Nyborg A/S

Det største aktiv i en virksomhed er medarbejderne. Uden dygtige og loyale medarbejdere kan ingen virksomhed fungere optimalt - for slet ikke tale om at overleve gennem længere tid. Adskillige medarbejdere har gennem årene arbejdet i Handelshuset. Siden 1905 helt nøjagtig 227 personer.

Det har været købmændenes ønske, at Handelshuset skulle være uddannelsessted for unge mennesker, og over 130 elever har i Nielsen-perioden fået svendebrev fra virksomheden. Mange lærlinge fortsatte i Handelshuset, og de skabte den rygrad, stabilitet og dygtighed, der gav ro og sikkerhed omkring virksomheden. Medarbejdere der kom udefra tilførte ny og anderledes viden, og resultatet af denne kombination blev en homogen stab af dygtige handelsfolk.

Frederik Nielsens Eftf.'s medarbejdere er professionelle team workers. De har kompetencerne, de tager ansvar og de skaber altid en god stemning.

Der er ingen mangel på moderne udstyr i Handelshuset, men teknikken vil aldrig tage over. Hos Frederik Nielsens Eftf. vil det menneskelige element altid være fremherskende, for handel beror og vil fortsat bero på kontakten mellem mennesker.

Handelshusets motto "Troværdighed – flid – høj kvalitet" er gældende i vore kundeforhold, i vore leverandørforhold og i den daglige omgang mellem medarbejdere og ledelse. Medarbejderne hos Frederik Nielsens Eftf. tager på arbejde for at skaffe resultater og have et meningsfyldt og spændende arbejdsliv.

Ansættelser over 20 år i Frederik Nielsens Eftf. Nyborg A/S

Købmand Rasmus Nielsen	1912 - 1949	Købmand Ulrik Nielsen	1964 -
Repræsentant Johannes Christensen	1912 - 1968	Regnskabschef Inge Nielsen	1969 -
Købmand Mogens Nielsen	1934 -	Disponent Leif H. Jensen	1970 -
Chauffør Olaf Sørensen	1946 - 1969	Kasserer Bente Bøgebjerg Jensen	1972 -
Prokurist Aksel Christensen	1949 - 1984	Chauffør Peter M. Sørensen	1972 -
Chauffør Karl Jensen	1949 - 1970	Lagerchef Hanne Schleimann Fabricius	1983 -
Lagerforvalter Aksel Vendeltorp	1950 - 1976	Disponent Niels E. Hansen	1984 -
Konsulent VVS Finn Lassen	1954 - 1995	Salgskonsulent Dorthe Bülow Bjerregaard	1984 -
Lagerforvalter Jørn Nielsen Just	1963 - 1983	Afdelingsleder Rie Nielsen	1984 -
Sælger Kurt Larsen	1970 - 1996		

Bestyrelse

Købmand Mogens Nielsen, Købmand Ulrik Nielsen, Regnskabschef Inge Nielsen,
Cand. negot. Ann Helene Nielsen, HD (U), Stud.med. Bjørn U. Nielsen

En dag i FNE

*2 morgenfriske
FNE'ere gør klar
til første tur i by
og på land.
Peter, Martin.*

*Morgen briefing
på salgskontoret.
Rie, Leif, Niels,
Bente.*

*Værktøj - Teknik
klar til kunder.
Per, Hanne, Dan.*

*Klar til afgang.
- Dagens første
værktøjsmøde
i hus.
Henrik.*

*Ordrene
strømmer ind.
Dorthe.*

En dag i FNE

*Prislisterne styres
med en finger.
Leif.*

*Ny tiltag på
arbejdstøj.
Axel, Rie.*

*Forsendelser
ind og ud.
"Mice".*

*Dagens admini-
strative opgaver
fordeles.
Anita, Bente,
Inge.*

*FNE Classic
Wear åbner.*

*Ny kollektion
fra Tyskland.
Else Marie,
Ulrik, Inge.*

En dag i FNE

*Der ventes kunde-
besøg. Oplæg
klargøres i
showroom.
Inge, Vinnie.*

*Designmanual for
arbejdstøjordre
gennemgås.
Jannie, Dorte,
Axel.*

*Indkøb og mar-
kedsføring droftes
med leverandør.
Ulrik, Rie.*

*Kvalitetstjek
for levering.
Ingelise, Dorrit.*

*Afstemning
af lagertal.
Hanne, Anita.*

*Nye investeringer
i fremtiden.
Inge, Ulrik.*

Indkøbsforeninger.

- Livsnerven for den selvstændige købmand

Grossistsammenslutningen af 1956

Grossistsammenslutningen af 14/4-1970

Rør & Armaturimport as

VÆRKTØJSGRUPPEN 89

TOOL-TRADE **IMPORT-EXPORT ApS**

Dansk Jerncentral A/S

Vilkårene for de selvstændige købmænd har de seneste årtier ændret sig markant. Producenters krav om større køb pr. enhed og markedets krav om højere service og lavere priser har tillige med en eksplosiv teknologisk udvikling peget mod større enheder. Denne udvikling kunne de lokale engrosvirksomheder deltage i ved at samarbejde i indkøbsforeninger. Tidligt så man i Handelshuset udviklingen og havde forståelsen for, at kun ved samarbejde kunne virksomheden fortsat forblive selvstændig og uafhængig.

Ledelsen har derfor været blandt initiativtagerne til oprettelsen af forskellige indkøbsforeninger. Bundet i et klart ønske om indflydelse, har både direktion og ledende medarbejdere engageret sig i arbejdet med opbygning og profilering af Handelshusets afgørende livsnerve: En effektiv indkøbsforening. Et stort samlet indkøb på kontant betaling er fortsat indgangsnøglen til de rigtige priser i ind- og udland.

Vedligeholdelse af bygninger – den evige udfordring

Det meste af købmandsgården blev opført for 150 til 200 år siden i perioden efter Nyborgs brand i 1797. En del steder er bindingsværket af egetræ, men det meste er fyr og lærk. Netop fyr og lærk har voldt adskillige problemer i nyere tid, da det er langt mindre holdbart end eg.

I 1800-tallet brugte man mange gange de forhåndenværende materialer, så op-huggede skibe blev bl.a. også benyttet i byggeriet. På de øverste stokværker står endnu søjler, der tidligere var skibsmaster. Beslagene er beviset.

Da familien Nielsen tog over i 1905 bar købmandsgården ikke præg af at være særlig vedligeholdt. Huset var da også kun ca. 100 år gammelt og tanken om vedligehold var dengang en anden end den er i dag. Familien boede i de bygninger man overtog, men med to verdenskrige og Landmandsbankens krak var der længe ikke mulighed for at påbegynde restaurering og modernisering af bygningerne.

Som tidligere nævnt flyttede Niels Chr. og Poul Nielsens kolonialvirksomhed ud af købmandsgården i 1962. Samtidig opsagde familien lejemålet med firma Carl Nielsen, der flyttede alt sit korn væk fra magasinbygningen i Nr. Voldgade. På det tidspunkt var købmandsgården meget nedslidt, og en reovering af bygningerne derfor meget påkrævet.

I 1960'erne blev gulvene udskiftet i det meste af købmandsgården, man gennembrød mure på lagrene, kontorerne blev reoveret, kloakker udskiftet og gården pudset og malet.

I 1970'erne blev der bygget haller på pladsen, baglokalerne til butikken blev totalreoveret og den ene sidefløj moderniseret. Nørregade 7 blev købt.

I 1980'erne gik familien mere drastisk til værks. Nørregade 7's bagbygninger blev revet ned og det halve af købmandsgårdens mur i skel ligeså men genopbygget. Bygningen fik samtidig nye spær og nye tagsten. Butikken mod Nørregade blev fuldstændig ombygget og Nørregade 5-7 lagt sammen til et stort butikslokale i stueetagen. Nye kloakker kom til i den del af huset, ligesom alt el og vvs blev nyinstalleret. På samme tid var værktøjsafdelingen flyttet til første sal i sidebygningen. Det krævede, at hele loftet inklusiv det gennemgående tømmer i tagkonstruktionen blev hævet. Bygningen fik samtidig nyt tag.

Ind i 1990'erne fortsatte facaderenoveringen mod Nørregade, herunder nyt tag

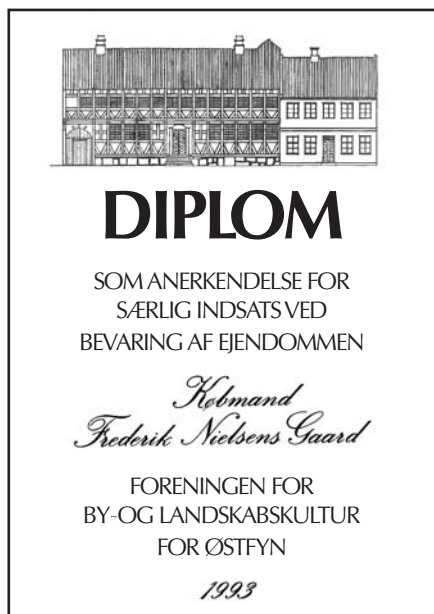

på hovedbygningen. Hele Købmandsgården blev malet, bindingsværk udskiftet og nye vinduer isat. Under denne renovering blev den gule og den røde stue på 1. sal t.v. re-etableret som mødelokaler.

Efter år 2000 er gårdspladsens brosten lagt om. Købmandsgårdens gård er kraftigt renoveret. Murværket er sandblæst og mange nye vindue i "gammel" stil med pynteskodder isat. Meget bindingsværk blev udskiftet, men nu til nyt af egetræ.

Købmandsgården står i dag bygningsmæssigt flot og er brugbar også for en moderne virksomhed. Familien bliver tit spurgt om bygningen er fredet og om staten giver tilskud til vedligeholdelsen. Svaret er nej. Købmandsgården er registreret som bevaringsværdig og alle omkostninger påhviler ejeren. Vedligehold vil der være til stighed, selvom det efterhånden bliver i mindre grad efter 45 års mere eller mindre totalrenovering.

Det er dyrt men umagen værd at bevare og vedligeholde købmandsgården i Nørregade 5. Nyborgs sidste store - og helt intakte - købmandsgård.

*Nedrivning
marts 1989.*

At bo og vokse op i købmandsgården – en personlig beretning fra tre generationer

Købmandsgården i Nørregade 5 er stamhuset for familien Nielsen. I 100 år har vores familie ejet virksomheden - og vi har boet her i næsten lige så mange år. Man får et særligt forhold til sit hjem, når tidligere generationer har beboet de samme værelser og haft virksomhed i de samme lokaler. Tiden, varerne og lokalernes udseende har ændret sig, men de enkelte familiemedlemmers kærlighed til huset er fortsat tydelig.

Oprindeligt havde Købmandsgården tre lejligheder, men på et tidspunkt - sandsynligvis i 1800-tallet - er førstesalen blevet delt i to. Hovedbygningen ud mod Nørregade består af en stor lejlighed på anden sal, samt de to mindre - men mere fornemme - lejligheder på første sal. Den ene fungerer fortsat som lejlighed, hvorimod den anden for tiden er indrettet som repræsentationslokaler, den røde og den gule stue, for Frederik Niensens Eftf. Nyborg A/S.

Yderligere fandtes tidligere “chaufførlejligheden” i sidefløjen ind mod Rasmus Møllers Gaard. Denne lejlighed blev omdannet til kontorer i 1970'erne.

Da lejlighederne stort set kun har været beboet af familien, har købmandsgården altid haft to til tre generationer boende. At vokse op og bo i Købmandsgården har derfor betydet et tæt forhold mellem generationerne og budt på mange oplevelser.

Også for mange efterkommere af Frederik Nielsen har Købmandsgården stået som familiens stamhus. I Mogens Niensens barneår, såvel som da Ulrik Nielsen var barn, samledes familien i flere led i Købmandsgården til store familiefester. Eller man fik besøg af fætre og kusiner, sendt på sommerferie i Nyborg fra andre steder i landet, fordi der i Nyborg var legekammerater og ingen mangel på oplevelser. På besøg kom bl.a. også “de ugifte tanter fra København”, som huskes dels for at underholde med malende familieanekdoter mens de dirigerede med hinanden, og dels for de mange gummibånd som var sat om cigaræsken i et – forgæves - forsøg på at begrænse forbruget.

Ansvar, pligter - og andre fornøjelser

Alle som vokser op i et stort hus, eller på en gård, ved at der følger pligter med. Arbejdsopgaverne har ganske vist skiftet gennem tiderne, men alle generationer har hjulpet med fra de var børn.

Mogens Nielsen husker bl.a. at en af hans og fætter Pouls mange opgaver var at tømme lokumsspandene. Dengang i 1920'erne havde man ikke indlagt vandkloset og alle lokumsspande skulle derfor bæres ned ad de snoede bagtrapper og over på møddingen i Nørrevoldgade, der hvor "Pladsen" ligger nu. Kender man Købmandsgården ret, ved man det er en lang vej at bære lokumsspande. En vinterdag med masser af sne fandt Poul ud af, at det ville være meget nemmere at transportere spandene på kælken. Og således gjort. Afsted gik det - lige indtil kælken stødte på en ujævnhed. "Der var sørme en som fik travlt med skovl og kost", fortæller Mogens Nielsen - mens han ser ud som om han er glad for, at det var Poul og ikke ham der fik ideen.

*Købmandsgården
Nørregade 5
Nyborg.*

De senere generationer har kunnet glæde sig over moderne toiletter og havde derfor andre pligter. En gammel travet har overlevet tidernes skiften, nemlig fejning af brostenene. Nu er der ikke længere heste man skal rydde op efter, men derfor skal gården alligevel se præsentabel ud. Og så er yngste generation i det mindste beskæftiget nogle timer. Da Ulrik Nielsen var barn i 1950'erne fejede han de toppede brosten sammen med gårdskarlen Frede. Det er i øvrigt hårdt arbejde at feje toppede brosten – 400 m² giver lange arme og ømme skuldre.

Ulrik Nielsen fortæller, at når arbejdet var ved at være slut, skottede Frede op på anden sal, hvor Ulriks farmor holdt øje med hvordan arbejdet skred fremad: “Når farmor kunne se at det var tiden, kom hun ned, og sammen gik hun og Frede gården igennem. Frede med kasketten under armen. Farmor delte roser ud for godt udført arbejde og Frede var stolt. Jeg hang lidt på. I dag er der kun mig til at feje købmandsgården, og jeg savner hver gang Fredes kost og skæve bemærkninger”.

I 1987, da Ulrik Nielsen flyttede tilbage til købmandsgården med sin familie, startede hans børn også med at lære at feje brosten. “Men vi havde også et regulært skodjob”, kan Ann Helene Nielsen fortælle, “nemlig indsamling af cigaretskodder. Det var før de smarte gribetænger blev indført, så det tog sin tid - og blev som altid efterkontrolleret af købmanden selv dvs. far. Vi lærte hurtigt, at arbejdet ligeså godt kunne gøres ordentligt helt fra starten”.

En skatkiste af opdagelser

Når Mogens Nielsen husker tilbage på livet i Købmandsgården som barn, mindes han det som mulighedernes land for projekter og ideer. “Når vi gik rundt på lagrene så vi for eksempel efter om der var hul på poserne med kandis eller svedsker, eller vi byggede huler på emballageloftet og legede i den store have eller på kulpladsen. Der var ingen muligheder for at kede sig, for eventyr og legekammerater var der nok af konstant”.

Med sine 4000 etagekvadratmeter er Købmandsgården fortsat en ganske stor bygning og virksomheden bruger efterhånden de fleste. Hestestalden er blevet ombygget til personalelokaler. På samme måde er Mogens Niensens barndomshave og kulpladsen inddraget til “Pladsen”. På trods af ændringerne har Købmandsgården fortsat med at være en skatkiste af opdagelser. Ulrik Nielsen husker fra sin barndom, at man i gemmerne på de øverste lofter kunne finde kørepiske, vognlygter, kæmpe trækasser fyldt med rustne, håndmedede søm, brugte kontormøbler fra før Anden Verdenskrig, store damehatter og gammelt legetøj.

Også da Bjørn og Ann Helene Nielsen var børn kunne man gå på opdagelse: Reol på reol med et uendeligt antal møtrikker og skruer, enorme bolte man som barn knap

*Kalenderne
koordineres i
en travl familie.
Bjørn og
Ann Helene.*

kunne løfte, avanceret værktøj med tysk tekst - og så ting fra en svunden tid som jalousiskabe, ladcykler og bundter af hestesko. En del af det er der endnu. Helt oppe på øverste loft, hvor gulvplankerne gynger under ens fødder, finder man en støvet samling af ridderborge, cowboyforter, musketerkærde, gamle telefoner og brosten til rullepølsepressen. Alt sammen samlet gennem flere generationer.

Men Købmandsgårdens størrelse kunne samtidig også være lidt skræmmende, husker den yngste generation. Når forretningen i moderne tid lukker og dørene stenges, er der ikke som i Mogens Niensens barndom både piger, karle og flere familier tilbage i Købmandsgården. Som regel er der kun ganske få mennesker - og nogle gange kun en selv.

De gange, hvor Bjørn og Ann Helene Nielsen, var helt alene hjemme, kunne et tændt lys på lofterne godt resultere i klamme hænder. "I sit stille sind håbede man på, at et glemsomt hoved blot var gået uden at slukke", fortæller Ann Helene, "men man kunne jo aldrig vide". På en tur ned på de mørke lagre kunne det ofte ske, at manequindukken "Klaus" skræmte livet af en, når han formummet i hjelm og sikkerhedsudstyr pludselig dukkede op på en ny og uventet position. "Fra tid til anden kunne man derfor godt forledes til at tro, at kække ekspedienter flyttede rundt på "Klaus" kun med tanke på dette".

Købmandsgårdens “lejere”

I “gamle dage” var der både heste, hunde, katte, høns og fugle (samt de obligatoriske mus og rotter) i Købmandsgården. I dag er kun mursejlerne tilbage.

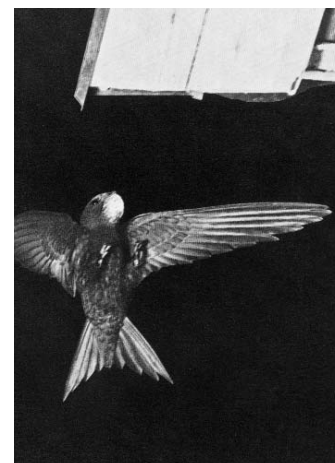
Fuglene bygger deres reder langt oppe under tagskægget og specielt før tagrenoveringen måtte man ikke glemme at gå en tur på tørreloftet hver aften. Det var vigtigt at sikre, at ingen mursejlere havde forvildet sig ind på loftet, for så fandt de aldrig ud på egen hånd. Fandt man en mursejler skulle den kastes ud fra et vindue, for med deres små ben og lange vinger er det ikke muligt for dem at lette direkte fra jorden.

Så længe man i familien Nielsen kan huske tilbage har udhænget under hovedbygningens tag lagt mur og bjælker til otte-ti reder. Den perfekte udsigt over gården og mursejlernes fantomflyvninger har man fra anden sals spisestue, også kendt som “kommandobroen”.

Hvert år er de samme mursejlerfamilier kommet tilbage til Nørregade 5 for at udruge nye kuld - generation efter generation. I 100 år har alle i købmandsgården derfor vidst, at når mursejlernes første skarpe skrig fylder aftenhimlen, er foråret kommet til Nyborg.

Efter tagrenoveringen blev der bygget nye “lejligheder”. Mursejler redekasser nr. 5 og nr. 6 II. sal.

Købmandsgården og Nyborgs kulturliv

Hver dag er der fyldt med liv i købmandsgården. Men to gange om året er der også liv om natten, når gårdrummet fyldes med swing musik og sækkepibespil.

FNE støtter op omkring Nyborgs spændende musikliv, og med @Big Band og Dungillie Pipeband har købmandsgården fået sine egne "husorkestre".

Open by Night og Nyborgs Kulturnat er blevet to gode traditioner i den gamle købmandsgård.

Dungillie pipeband spiller til Open by Night.

KØBMANDSGÅRDEN
SWINGER MED MUSIK
OG HOTTE TILBUD...

HAL RAVEN HENDE & HAM
Funktionelle jakker
1.699,-
800,-

Nyt hos FNE TIL HENDE
Strik 899,- 599,- 499,-
300,- 200,-
T-shirts 399,- 299,-
200,- 100,-

bianca RESTPARTIER
solgtes til 1/2 pr. st.

SWING MUSIK
NYBORGS 20 MANDS STORE
@BIG BAND
Kl. 20.00 til 23.00
sætter stemningen med Glenn Miller, Duke Ellington, Count Basie og Sammy Nestico.
PIPERES FRA DUNGILLIE PIPEBAND spiller kl. ca. 20⁰⁰ og 21⁰⁰.

Albani
skummende servering på gårdspladsen...
Tag dig en puster mellem indkøbene!

Herre Bukser Skjorter
Ass. rester
Før 899,- 699,- 499,- 399,- 299,-
Kun 200,- 150,-
100,-

FORDELE FOR DIG ...
Vi har ryddet op og vor Bulk 2 er fykt med rester fra FNE Classic Wear og FNE showroom. Sælges til fantaspiser
SPAR OP TIL 70 %

FNE Classic Wear TOJ TIL JOB & FRITID
FNE FIRMATØJ
FREDERIK NIELSENS EFTF. · NYBORG A/S
NØRREGADE 5 · 5800 NYBORG · 6331 3710
www.fne.dk

Litteraturliste

Trykte kilder

- Dagligliv i Danmark i det nittende og tyvende århundrede (bind I), Axel Steensberg (red.), 1964.
- Danmarks Søfart, Handel og Industri, Bind II: Øerne. Afdeling: Fyen-Nyborg. A. Müllertz (red.), 1916.
- Danmarks Ældste Forretninger, Kraks Legat, 1940.
- E. Kølpin Petersen: Slægtsbog, E. Kølpin Petersen (red.), 1944.
- Fynske Årbøger 1984, "Kruuserne i Nyborg 1813-1897", Pia Sigmund, Historisk Samfund, 1984.
- Johan Jacob Encke - Bygmester i Nyborg 1776-1818, Knud Haugaard, 1989.
- Indenfor Voldene, Morten Korch (1940), 1975.
- Kaleidoskopet - Et Kig ned gennem 65 Aar, Thyra Qvist, 1930.
- Nyborg Avis gamle Aargange, bind I-IV, Niels Egebjerg (red.), 1937.
- NYBORG da voldene stod, Henning Henningsen, 1990.
- Nyborg Handelsstandsforening jubilæumshæfte, i anledning af handelsstandens 50 års jubilæum, 1922.

Andre

- Nyborg Byfogeds Arkiv, real register til Nyborg købstads skøde- og panteprotokol.
Gårde og huse (adkomster) i perioden c. 1755-1858.
Gårde og huse i byen i perioden c. 1856-1881.
Byggegrunde nr. 201-205 i perioden 1881-1917.
(Landsarkivet, Odense).
- Nyborg Handelsstandsforening Biografibog i anledning af handelsstandens 75 års jubilæum, 1947.
(Nyborg Lokalhistoriske Arkiv).
- 50 År i Firma Frederik Nielsens Eftf., Johannes Christensen, 1962.
(Købmandsgårdens eget arkiv).